

Kącik Porad Obywatelskich

Spadek - korzyści czy obowiązki

Nabywanie spadku może nieść za sobą określone korzyści związane z dziedziczeniem pewnych dóbr. Dziedziczenie związane jest jednak z koniecznością dopełnienia przepisanych prawem formalności natury publicznoprawnej. W zależności od stopnia pokrewieństwa (lub jego braku) ze spadkodawcą oraz wartości spadku w rachubę wchodzić może obowiązek podatkowy wynikający z ustawy o podatku od spadków i darowizn. Chciałbym, zatem przybliżyć zasady związane z obowiązkiem podatkowym, który powstaje w chwili przyjęcia spadku.

Najważniejszym aktem prawnym w tym zakresie jest ustawa o podatku od spadków i darowizn z 28 lipca 1983 z późniejszymi zmianami. Ustawa ta reguluje nie tylko zasady opodatkowania spadków, ale również dotyczy sytuacji otrzymania darowizny. W tym artykule zajmiemy się opodatkowaniem spadków jednak zasady dotyczące darowizn są bardzo zbliżone. Przy dzisiejszym dostępie do źródeł prawa, zwłaszcza z wykorzystaniem Internetu zachęcam również do samodzielnego zapoznania się z tym aktem, który nie jest zbyt obszerny.

Przechodząc do meritum sprawy należy wskazać, że wysokość podatku ustala się w zależności od grupy podatkowej, do której zaliczony jest nabywca. Zaliczenie do grupy podatkowej następuje według osobistego stosunku nabywcy do osoby, po której (lub od której – w przypadku darowizny) zostały nabyte rzeczy i prawa majątkowe. Oznacza to, że nie zawsze będziemy zobowiązani do zapłaty takiego samego podatku przy dziedziczeniu takich samych „korzyści majątkowych.” Ustawodawca przewidział występowanie III grup podatkowych. Do poszczególnych grup podatkowych zalicza się:

- do grupy I - małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, zięcia, synową, rodzeństwo, ojczyma, macochę i teściów;
- do grupy II - zstępnych rodzeństwa,

rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych;

- do grupy III - innych nabywców.

Wyjaśnienia wymagają pojęcia zstępnych i wstępnych. Przez zstępnych rozumiemy każdego kolejnego potomka tej samej osoby: jej dziecko, wnuka, prawnuka, praprawnuka zaś wstępni to przodkowie danej osoby: jej rodzice (ojca, matkę), dziadkowie (dziadek, babcia), pradziadkowie (pradziadek, prababcia), prapradziadkowie.. Osoby te są spokrewnione ze sobą w linii prostej. Za rodziców w rozumieniu ustawy uważa się również przysposabiających w rozumieniu odpowiednich przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a za zstępnych także przysposobionych i ich zstępnych.

Przepisy ustawy umożliwiają uniknięcie – zgodnie z prawem – opodatkowania nabytego spadku. Dotyczy to jednak ograniczonej grupy najbliższych krewnych i jest uzależnione od dopełnienia przewidzianych prawem formalności przed właściwym urzędem skarbowym. Precyzyjnie mówi o tym **art. 4a. ust. 1. w/w ustawy**, który brzmi: „**Zwalnia się od podatku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych przez małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę, jeżeli:**

1) zgłoszą nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie 6 miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego powstałego na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 2-8 i ust. 2, a w przypadku nabycia w drodze dziedziczenia w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku, z zastrzeżeniem ust. 2 i 4.

Należy zwrócić uwagę, że najważniejszą kwestią jest, aby zgłosić ten fakt właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego na określonym druku - **SD-Z2**, który jest dostępny w urzędach skarbowych bądź możemy go znaleźć wykorzystując Internet.

Jeżeli jednak nabywca spadku (albo jego części) dowiedział się o nabyciu własności lub praw majątkowych po upływie wskazanych terminów, zwolnienie stosuje się, gdy nabywca zgłosi te rzeczy lub prawa majątkowe naczelnikowi właściwego miejscowo urzędu skarbowego, **nie później niż w terminie miesiąca**, licząc od dnia, w którym dowiedział się o ich nabyciu oraz uprawdopodobni fakt późniejszego powzięcia wiadomości o ich nabyciu.

W przypadku niespełnienia opisanego wyżej warunku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych podlega opodatkowaniu na zasadach określonych dla nabywców zaliczanych do I grupy podatkowej.

Ważną informacją jest, że nie ma obowiązku zgłoszenia, gdy wartość nabycia nie przekracza 9.637 zł oraz nabycie następuje na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego. Warto podkreślić, że również w przypadku darowizn kwota 9.637 zł dotyczy otrzymanej darowizny od jednego darczyńcy. Oznacza to, że jeżeli otrzymamy np. po 9.000 zł od każdego z rodziców to taka kwota też nie będzie objęta obowiązkiem podatkowym.

Podstawę opodatkowania określa art. 7 w/w ustawy, który stanowi, że wartość nabytych rzeczy i praw majątkowych po potrąceniu długów i ciężarów (czysta war-

tość), ustalona według stanu rzeczy i praw majątkowych w dniu nabycia i cen rynkowych z dnia powstania obowiązku podatkowego. Jeżeli przed dokonaniem wymiaru podatku nastąpi ubytek rzeczy spowodowany siłą wyższą (np. spalanie odziedziczonego gospodarstwa w wyniku pożaru wywołanego uderzeniem pioruna), do ustalenia wartości przyjmuje się stan rzeczy w dniu dokonania wymiaru, a odszkodowanie za ubytek należne z tytułu ubezpieczenia wlicza się do podstawy wymiaru. Zgodnie z art. 9 w/w ustawy opodatkowaniu podlega nabycie przez nabywcę, od jednej osoby, własności rzeczy

i praw majątkowych o czystej wartości przekraczającej:

- 1) 9.637 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do I grupy podatkowej;
- 2) 7.276 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do II grupy podatkowej;
- 3) 4.902 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do III grupy podatkowej.

Art. 15 ustawy o podatku od spadków i darowizn określa zasady naliczania podatku, który oblicza się od nadwyżki podstawy opodatkowania ponad kwotę wolną od podatku, według następujących skal:

Reasumując, mogą występować sytuacje, w których będziemy zobowiązani do uiszczenia pewnych należności podatkowych po nabyciu spadku bądź darowizny. Najwyższy podatek zapłacą osoby niespokrewnione ze spadkodawcą (albo darczyńcą); warto przy tym pamiętać, iż w przypadku czynności stwierdzanych notarialnie (gdy dziedziczona albo darowana jest jakakolwiek nieruchomości), podatek ten pobierze już notariusz. Pociuszające dla każdego podatnika jest to, że niekiedy możemy zostać zwolnieni z tego obowiązku - przy zachowaniu wszakże opisanych wyżej wymogów formalnych (zgłoszeniowych) określonych w ustawie. Należy pamiętać, że organy podatkowe mają znacznie „trwalszą pamięć” i nie należy unikać rozliczenia się z obowiązku -zawsze jest to korzystniejsze niż ukrywanie faktu powsta-

Kwoty nadwyżki w zł		Podatek wynosi
ponad	do	
1) od nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej		
	10.278	3 %
10.278	20.556	308 zł 30 gr i 5 % nadwyżki ponad 10.278 zł
20.556		822 zł 20 gr i 7 % nadwyżki ponad 20.556 zł
2) od nabywców zaliczonych do II grupy podatkowej		
	10.278	7 %
10.278	20.556	719 zł 50 gr i 9 % od nadwyżki ponad 10.278 zł
20.556		1.644 zł 50 gr i 12 % od nadwyżki ponad 20.556 zł
3) od nabywców zaliczonych do III grupy podatkowej		
	10.278	12 %
10.278	20.556	1.233 zł 40 gr i 16 % od nadwyżki ponad 10.278 zł
20.556		2.877 zł 90 gr i 20 % od nadwyżki ponad 20.556 zł

nia obowiązku podatkowego, który, jak wielokrotnie wskazuje praktyka, i tak zostaje ujawniony (np. w sytuacji wykazywania urzędowi skarbowemu, skąd mieliśmy pieniądze na zakup mieszkania albo droższego samochodu). W celu uniknięcia nieprzyjemności związanych z niepłaceniem podatków (kwestia opodatkowania tzw. dochodów nieujawnionych, karne opodatkowanie spadku wg wyższej stawki zgodnie z w/w ustawą, odpowiedzialność karnoskarbowa za niezapłacenie podatku)

należy się szczegółowo zapoznać z treścią cytowanej ustawy lub skorzystać z pomocy doradców Biura Porad Obywatelskich. Pomocni w takich sprawach są oczywiście również pracownicy urzędów skarbowych, zwłaszcza, że udzielane przez nich wyjaśnienia w sprawie podatku od spadków i darowizn odzwierciedlają praktykę obowiązującą w danym urzędzie skarbowym (a pamiętać należy, że praktyka bywa w urzędach różna).

Jacek Janusz

Biuro Porad Obywatelskich w Debrznie

Stowarzyszenie

"Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno"

ul. Ogrodowa 26

77 - 310 Debrzno

tel. +48 59 833 57 50, +48 59 833 71 49

fax +48 59 833 71 79

www.bpo.stowdeb.pl

